

JULKAISUJA



KARJALAN KANNAKSEN EVAKUOINTI – evakuointisuunnitelmat 1922–1944 ja evakuointien karu todellisuus

Osmo Ahokas: Karjalan kannaksen evakuointi. Pilot-kustannus Oy 2004. Liimanid., pehmeäk., 216 s., ISBN 952-464-198-4. Hinta: 22 €.

Osmo Ahokas (74) valmistui TKK:n maanmittausosastolta 1959 ja palveli aluksi maanmittaushallituksessa topografi-insinöörinä ja tietokoneinsinöörinä. Sieltä hän siirtyi aluksi Turun maanmittaustoimistoon ja sitten Turun kaupungin mittaosastoon, jonne hän jäi eläk-

keelle siirtymiseensä asti.

Eläkevuosinaan hän oli innokas ja taitava sukututkija, jolle arkistojen salaisuudet aukenivat. Siinä sivussa hän innostui tutkimaan evakuointeja, kun hän oli itsekin kahdesti evakuoitu. Tuloksena oli yllä esitetty kirja, jonka sisältö on täyttä asiaa helposti sulavassa muodossa.

Viime syksynä kirja palkittiin Helsingin kirjamesseilla, sisäasiainministeriö on tekijän palkinnut mitalilla ja useat lehdet ovat kirjoittaneet siitä kiittäviä arvosteluja. ”Poikkeuksellisen mielenkiintoinen kirja kiinnostavasta ja vähän käsitellystä aiheesta.”

Voimme röyhittää rintaa, kun kaikkea me maanmittarit osaamme.

Seppo Härmälä

PS. Edelläolevan Seppo Härmälän kirjoituksen jälkeen toimitukseen oli yhteydessä kirjan tekijä Osmo Ahokas.

Osmo kirjoittaa:

”Totean, että Seposta lähti itse asiassa koko evakuointitutkimukseni liikkeelle. Olin jo vuoden verran tutkinut Sota-arkistossa aihetta, jonka työnimenä oli *Kannaksen puolustus suunnitelmat ja linnoittaminen*. Tarkoitukseni oli myös tutkia miten talvi- ja jatkosodan taistelut

tapahtuivat kotipitäjäni Johanneksen alueella. Olin jo koonnut asiakirjakopioita 3–4 mapillista, käynyt läpi muutamia kymmeniä kirjoja sekä kirjoittanut jonkin verran tekstiäkin.

Sattuipa sitten tammikuussa 2000 Sota-arkistossa käteeni asiakirja *Karkea alueellinen operatiivinen evakuoimissuunnitelma Viipurin suojelekuntapiirin alueelta pois luettuina Antrean ja Kirvun kunnat*. Sen etusivulla sa-
nottiin mm.:

’Op.evakuointia Vii.skp:n alueella johtaa piirin komentaja apunaan is.toimiston päällikkö ja piirin ev.asiainupseeri (_____).’ Sulkuihin oli lyijykynällä kirjoitettu luutn. S. Härmälä. Käsiala oli kovin tuttua, sillä tunsin heti opiskelujalta Sepon matalan ja selvän käsialan. Otin heti yhteyttä Seppoon ja tapasimme pian Sota-arkistossa. Tällöin hän kertoi olleensa komennettuna Viipurin sk.piirin esikuntaan, jossa hän vuosina 1943–44 toimi piirin evakuointiupseerina.

Hänen erittäin salaisena tehtävänään oli laatia Vuoksen ja Suomenlahden välisen Kannaksen pitäjien evakuointisuunnitelmat ja mikäli evakuointi jouduttaisiin toimeenpanemaan, johtaisi hän omalta osaltaan evakuointia. Sovimme, että minä tutkin taustaksi evakuointisuunnitelmien ja organisaation aikaisemmat

TEKLA Xcity

> Teklan seudulliset ratkaisut tarjoavat markkinoiden monipuolisimmat välineet ja ratkaisut kuntien seudullisen toiminnan tukemiseen. Keskuskunnan Tekla Xcity -järjestelmän käyttö voidaan laajentaa alueen seutukuntiin nopeasti ja vaivattomasti Teklan FastStart™-käyttöönnotolla.

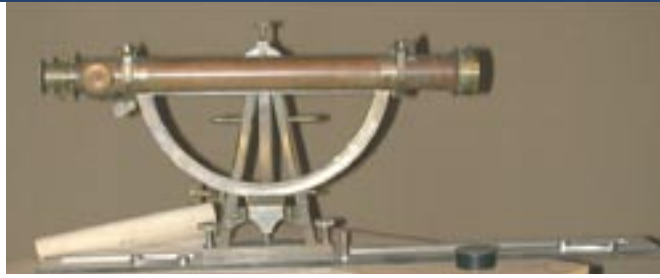
Järjestelmän avoin tietokantarakaisu mahdollistaa useiden kuntien aineistojen tallentamisen samaan yhtenäiseen tietokantaan tarjoten silti mahdollisuuden kuntien omiin tietovarastoihin.

Tekla Oyj
Metsänpojankuja 1, PL 1
01231 Espoo
Puh. 030 661 10
Fax 030 661 1500

www.tekla.com

> Tietojärjestelmä
yli rajojen





Kiikariviivain Maanmittauslaitoksen museosta. Kuva: Risto Talman.

vaiheet ja Seppo kirjoittaa muistelmansa siitä, miten suunnitelmat laadittiin 1943–44 ja millaiset olivat evakuoinnin johdon vaikeat ja raskaat ajat kesäkuussa 1944. Sepon osuus kirjassa on mielestäni erittäin arvokas ja tärkeä, sillä hän on todennäköisesti ainoa vielä elossa oleva henkilö, joka ko. esikunnassa toimi evakuointitehtävissä 1943–44. Lopetin välittömästi muut tutkimukset ja keskityin evakuointiin. Aihe oli kiinnostava, sillä olenhan – en vain yksinkertainen vaan – kaksinkertainen evakkopoika.”

Lisäksi Osmo kertoo, että tutkimuksiin kului kolme vuotta. Kirja valittiin Suomen Pienkustantajien palkitsemana vuoden parhaaksi tietokirjaksi v. 2004.

Muulta osin toimitus yhtyy Seppo Härmälän lausumiin.

Pekka Lehtonen

Valtakunnan maanmittausvastaavat kantavat suurta huolta siitä, että vuosittain riittävä määrä nuoria ylioppilaita hakeutuu maanmittarikoulutukseen. Tätä seikkaa silmällä pitäen jokin aika sitten Tekniikan museolla avattua maanmittaus-tekniikan näyttelyä on tarkoitus käyttää hyväksi liittämällä siihen erityinen maanmittauksen opetuspaketti, jota hyödynnettäisiin koululaisten ryhmäkäynneissä tavoitellen kiinnostuksen herättämistä maanmittausalaan. Kiinnostuksen toivotaan johtavan siihen, että he hakeutuisivat maanmittauksen ammattiopintoihin. Paketti

valmistunee syksyllä ja tekemiseen osallistuvat talkoolaiden puolelta **Antti Kuparinen** ja **Pekka Raitanen**.

Yllä oleva on esipuhe sille löydökselle, joka osui käsiimme museon mapista. Löydös on Helsingin Sanomissa v. 1917 julkaistu pakina, jonka on laatinut vanhemman polven hyvin muistama nimimerkki ”Tiitus” (kirjailija ja lehtimies **Ilmari Kivinen**, 1883–1940). Kun pakina jotenkin liittyy edellä kuvattuun asiayhteyteen, se on syytä (vähäisestä laskuvirheestä huolimatta) julkaista toisenkin kerran.

ERÄS PITKÄ TYÖPÄIVÄ (eikä semmoinen 8-tuntinen)

Kuopion läänin vanhempi komissionimaanmittari Karl August WIKBERG on ohimennen huomauttanut senaattia siitä, että nyt olisi taas aika antaa hänelle asianomainen merkki pitkästä ja nuhteettomasta työstä valtion palveluksessa.

Kaksikymmentä vuotta takaperin antoi hallitus hänelle tuollaisen virallisen tunnustuksen 40-vuotisesta palveluksesta ja ajatteli, että pianpa se jo taitaa ukko Wikberg vetäytyäkin viisaan lepoon.

Mutta merkin saatuaan pisti Wikberg sen piirongin laatikkoon ja ryhtyi jälleen mittaamaan maata, ja mittasi kymmenen vuotta ja ilmoitti senaatille, että nyt tuli puolisolataa vuotta täyteen.

Senaatti vähän pöllähti ja katsoi varmuuden vuoksi valtiokalenterista, onko herra Wikberg tosiaankin yhä toimessaan, ja havaittuaan asianlaidan todellakin niin olevan antoi hänelle kunniamerkin 50-vuotisesta palveluksesta, ja herra Wikberg pisti sen piirongin laatikkoon 40-vuotismerkin viereen ja tarttui jälleen karttoihinsa ja harppeihinsa ja viivoittimiinsa ja dioptereihinsa ja dakymetreihinsä ja astelevyihinsä ja transportööreihinsä ja kartometreihinsä ja muihin vehkeihinsä ja jatkoi työtään, ikäänkuin ei mitään olisi tapahtunut, ja mittasi Kuopion läänin taas kymmenen vuotta ja ilmoitti sitten, syksyllä 1917 hallitukselle, että nyt olisi tullut sen 60-vuotismerkin vuoro.

Komissionimaanmittari Wikberg saa tietysti tämänkin merkin ja punnitsee sitä hetken aikaa hyppysissään ja pistää sen sitten piironginlaatikkoonsa 40-vuotismerkin ja 50-vuotismerkin viereen ja hymähtää itsekseen ja vääntää laatikon lukkoon ja pistää avaimet housuntaskuunsa ja kävelee taas suuren työpöytänsä taakse ja tarttuu jälleen karttoihinsa ja harppeihinsa j.n.e. ja mittaa savolaista maata ainakin 70-vuotismerkkiinsä asti.

Itse asiassa on herra Wikberg mitannut Suomen maata jo 64 vuotta, sillä hän tuli maanmittausoppilaaksi vuonna 1853 ja kulki 17-vuotiaana vitjamiehenä, pitkävartiset pieksut jalassa, maanmittarin perässä pitkin suon laitaa.

Maa, jota hra W. niin sitkeästi ja väsymättömästi on mitannut, on sillä aikaa ehtinyt tehdä 64 kiertomatkaa auringon ja lähes 23 400 kierrosta oman napansa ympäri. Venäjän keisareina ovat olleet Nikolai yks, Aleksanteri kaks, Aleksanteri kolme ja Nikolai kaks. Suomi sai englantilaista pommittusta ja oman rahan ja rautatiet ja nelisäätyiset valtiopäivät ja riksikamarisen eduskunnan ja kansakoulut ja oman sotaväen ja Gorni Dubniakin tappelun, ja pitkänä palvelusaikanaan on hra Wikberg ehtinyt siirtyä suuriruhtinaanmaasta, jota hallitsi sangen itsevaltainen ja kovakourainen keisari, tasavaltaan, jota ei hallitse paljon kukaan.

Niin paljon – ja paljon enemmänkin – voi meidän päivinämme tapahtua yhden ainoan maanmittarin toiminta-aikana.

Sinä nuori lukijani, lyseon 7-luokkalainen, joka olet päättänyt antautua maanmittariksi ja siinä tarkoituksessa tallustelet kesälomalla harjoituksen vuoksi maanmittarin vitjamiehenä – laske lehti kädestäsi, rypistä maidonvalkea otsasi syvämietteisiin poimuihin ja koeta tuumia, millaiselta maailma näyttää siihen aikaan, kun sinä olet vanhempi komissionimaanmittari Kuopion läänissä ja saat kunniamerkin 60-vuotisesta palveluksesta.

Jos osaat edes suunnilleenkaan oikein kuvitella, millaiselta tässä maassa siihen aikaan näyttää, niin olet sinä ikäiseksesi sangen viisas nuorukainen.

TIITUS

(K. A. Wikberg, s. 1836 k.1930, haudattu Kuopioon. Jäi eläkkeelle v. 1918.)

AVAUS EKO- JA YMPÄRISTÖPSYKOLOGIAAN

Kirsi Salonen: *Mieli ja maisemat. Eko- ja ympäristöpsykologian näkökulma.* 229 sivua. ISBN 951-37-4277-6. Hinta 49 euroa, kustantaja Edita Publishing Oy.

Eko- ja ympäristöpsykologia ovat psykologian uusia sovellusaloja, joista ei ole julkaistu Suomessa aiemmin kokonaisteosta. *Mieli ja maisemat* kertoo, mitä eko- ja ympäristöpsykologia ovat ja miten niiden avulla voidaan edistää terveyttä ja psyykkistä hyvinvointia. Alan tutkimustulokset osoittavat kiistatta, että ympäristöllä ja ympäristön laadulla on vaikutusta mielenterveyteen. Nykyihminen on kuitenkin etäännyntynyt luonnosta, ja tämä kehitys alkaa näyttäytyä hiljalleen stressin, uupumisen sekä psyykkisen huonovointisuuden kehänä.

Psykologi **Kirsi Salonen** on kehittänyt eko- ja ympäristöpsykologisia menetelmiä terapiassa, työhönohjauksessa, koulutuksessa ja ryhmänohjauksessa. Kirja on suunnattu psykologeille, sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille, ympäristösuunnittelijoille, opettajille, vanhemmille ja kaikille, jotka ovat kiinnostuneita ekologisesta elämäntavasta ja luontoympäristön vaikutuksesta ihmiseen.

PERSONA GRATA on Suomen Psykologiliiton ja Editan kirjasarja, jossa julkaistaan henkistä hyvinvointia edistäviä teoksia.